

IN COP 2000

N.º 2 • JUNH 94
300 Pts - 13 FF

EX LIBRIS

AVENTIN
BÒYA

Revista mesadèra d'informacion generau dèra Val d'Aran, Alta Ribagorça e Comenges

L'escola FORCA es dedica a la formació d'educadors i educadores en el temps lliure infantil i juvenil a Catalunya des de l'any 1982 essent des de llavors la seva finalitat de possibilitar a totes les persones que es preocupen per l'educació en el lleure una formació que els permeti afrontar la important tasca educativa que realitzen, amb els nens i nenes dels seus grups i unitats, amb el màxim de coneixement, reflexió, aprofundiment i responsabilitat, per tal d'aconseguir els seus objectius educatius.

Dins aquesta línia l'escola disposa de diferents nivells de formació:

CURSOS REGLATS

Són cursos homologats per la Secretaria General de Joventut i que donen accés al títol oficial que aquesta expedeix. Aquests cursos bàsicament tenen dos nivells: Monitors i directors.

CURS DE MONITORS D'ACTIVITATS DE LLEURE INFANTIL I JUVENIL INTENSIU D'ESTIU

Dates: 3-14 d'agost
Lloc: casa de colònies a determinar
Preu: matrícula 22.000
Pensió completa: 20.000
Durada del curs: 105 hores

CURS DE DIRECTORS D'ACTIVITATS DE LLEURE INFANTIL I JUVENIL INTENSIU ESTIU

Dates: 1-14 d'agost
Lloc: casa de colònies a determinar
Preu: matrícula 26.000
Pensió completa: 26.000
Durada del curs: 130 hores

A banda d'aquests dos cursos l'escola es troba oberta a la possibilitat de concertar cursos amb aquelles entitats, administracions locals (ajuntaments i consells comarcals) que hi estiguin interessades.

SECRETARIA DEL CURS ESCOLA FORCA

C/ Cervantes, 5 entr. - 08002 Barcelona
Tel. (93) 317 94 54
de 16 a 20 hores de dilluns a divendres
Fax (93) 412 10 63

Inscripció Oberta fins cinc dies abans de començar el curs.

En conveni amb:

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Secretaria General de Joventut

l'associació laica de
l'Escoltisme Català

ESCOLA FORCA
ESCOLA D'EDUCADORS EN EL LLEURE

• Còmic.....	4
• Editoriau -Euròpa-	5
• Cartes del lector	6
• Mals temps per la lírica Fotograma -Mandela Free-	7
• L'Alta Ribagorça, especificitat el Programa 5B.....	8-9
• Camin entà Euròpa.....	10-11
• Actualidad del sector empresarial.....	12
• Els fons d'inversió.....	13
• Óssos al Pirineu.....	14-16
• Es déueres: eth trabalh entà casa.....	17-18
• AigüesTortes primarà la inversió en personal fins al 1996.....	19-20
• No volem una altra Tuca	21
• Alimentació equilibrada	22
• Eth Castèth de Montsegur	23
• Eth patè.....	24
• Ep Company, quin programa em compro...	25
• Òfertes INEM / Immobiliaria	26

Edite: INCOP-2000 S.L.
Adreça, administracion e publicitat: Castièro 15., Apt. de Corrèus 161, 25530 Vielha. Fax: 973-64 23 25
Director: Joan Codina
Redaccion Alta Ribagorça: Anna Blume
Redaccion Comenges: Jean-Marie Dumont
Salut: Maria Teixidó
Esvagaments: Leo
La Tira: Laura
Era puncha: Maki
Producció: Ana Belen Castro
Correccion lingüística: Esther Gené
 Frederic Vergés
 Eulàlia Sabater

Publicitat Alta Ribagorça:
 Albert Alins

Publicitat Aran e Comenges:
 Salvador Roig

Collaboren en aguest numerò:
 Grop de mèstres dera Val d'Aran

Disseny i fotocomposició:
 Gràfic Nou Lleida, S.L.

Imprimeix:
 Casa Torres, S.L.

Dipòsit Legal:
 L -417-1994

.....
 INCOP-2000 revista mesadèra d'informacion generau dera Val d'Aran, Alta Ribagorça e Comenges, non s'identifique pas de sòrta obligada tamb era opinion exprimida enes articles signats.
 Cap de part d'aguesta publicacion non pòt pas èster reproduida per cap de miei se non ei tamb era permission dera enterpresa editora.

E u r ò p a

Eth dia 12 d'aguest mes, es ciutadans europèus èm convocats a depausar eth nòste vòt enes eleccions europèes. Es darrèri eveniments der Estat e era situacion politica d'aué non hèn pas que sigue un moment guaire avient entad aguesta convocatòria electorau. Ues eleccions son tostemp encausa entà hèr ua cordiòla de reflexions e, en aguesta escadença a on eth decebement e desenludiment pòden hèr mau enter er electorat ei mès de besonh que jamès de hèr quauques consideracions.

Era Union Europèa ja non ei pas un projècte entath futur, ei ua realitat dera que ne formam part e cada viatge mès afectarà ara vida sociu e economica des nòstes tèrres. Es directritz e programes comunitaris condicionaràn cada viatge mès eth nòste desenvolopament, e non ei pas sonqu'ua question economica, era realitat culturau des nòstes tèrres, autant a nivèu generau coma nivèu locau a ua oportunitat unica de reconeishement e recuperament.

Mos i jogam fòrça tamb Euròpa. Depenen fòrça causes de que eth desenvolopament e assolidament dera Union Europèa siguen corrèctes, per'mor qu'ei clar qu'Euròpa sonqu'ei possibla s'en aguesta union i auem pati toti, s'es caracteristiques sociaus e culturaus de cada nacion o pòble son respectades e an era deguda representacion. Evidentament toti podem auer quauquarren a dèder sus eth foncionament des institucions europèes, possiblement era principau critica ei era burocratisacion creishenta e era pòga influéncia reau que podem auer, es pògues possibilitats de hèr sènter era nòsta veu (votz) a nivèu europèu. Ei justament a compdar des critiques e des opinions com an d'anar evolucionant es institucions europèes, e ara ei eth còp de hèr saber era nòsta opinion mejançant eth nòste vòt.

Possiblement entà plan de ciutadans serà de mau alistar enter totes es candidatures era que reament represente era sua opcion, era sua idèa d'Euròpa. Possiblement non i aurà pas cap de candidatura que mos satisfague pleament, mès cau hèr er esfòrç d'alistar e hèr sènter era nòsta veu (votz), e se reament non mos convenç cap des candidatures ei melhor de votar en blanc que non pas deishar de votar. Euròpa ei era nòsta societat, ei era nòsta cultura e es nòstes tèrres, Euròpa èm nosati medeishi. Peth dessus dera corrupcion, era burocràcia e es peleges politiquas i é er ideau deth nòste futur, futur qu'auem de bastir toti amassa. Mos i jogam fòrça causes en Euròpa.

Cartes del lector

Centre d'agermanament Occitano-Catalana

Car amic,
He rebut la vostra lletra del 3 de maig, així com dues revistes *INCOP-2000*.

Ja en teníem coneixença i hem de dir que la considerem molt interessant.

Ja us enviarem regularment els programes de totes les activitats. Ara una de les activitats més importants és el XVI Aplec occitano-català dels Focs de Sant Joan a Montsegur, el 18 de juny del 1994. D'altra banda als lectors de la revista els pot interessar especialment la VII Pujada al Port de Salau, el diumenge 7 d'agost. De tots aquests actes us enviarem completa informació.

A la espera de que la vostra revista sigui un èxit, us saludem ben cordialment.

Enric Garriga Trullols

Unos alquileres desorbitados

Distinguido Sr. Director *INCOP-2000*:

Me acabo de incorporar a mi nuevo puesto de trabajo en el Valle de Arán y después de leer su interesante revista, le escribo para exponerle una situación que no acabo de entender.

¿Cómo es posible que los alquileres de vivienda estén al mismo nivel que en una gran capital?

¿Cómo se pueden pagar alquileres equivalentes a más del 60% del sueldo?

Le aseguro que continuará.

A.F.S.

6

Subscribiu-vos a **INCOP-2000**. Trameteu la butlleta a l'Apartat 161 o al C/. Castiero, 15 i ens ajudareu a tirar endavant la revista i la rebreu cada mes a casa vostra.
Subscripció 6 mesos: 1.800 pts.

BUTLLETA DE SUBSCRIPTOR

DADES DEL SUBSCRIPTOR

NIF

Nom i cognoms

Carrer Núm. Pis Tel.

C.P. Població Comarca

FORMA DE PAGAMENT

XEC

Xec núm. a nom d'INCOP Banc/Caixa

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

DOMICILI SUCURSAL Carrer Núm.

Població CP Comarca

Compte corrent núm.

Nom del titular

Els prego que fins a nou avís carreguin en el meu compte o llibreta de la seva entitat els efectes que siguin presentats per INCOP-2000

Signatura titular,

....., a de de 19

INCOP-2000

«Molta roba i poc sabó...»

Mals temps per a la lírica

Sempre pensem que les coses líriques de la vida no poden acabar-se de qualsevol manera, per qualsevol motiu, ni sota qualsevol excusa. Però els d'ara són mals temps per a la lírica, com ja augurava curiosament fa una colla d'anys el grup gallec Golpes Bajos en una esplèndida i mítica cançó, que a més d'un va transportar-nos al cel. L'amor és, sens dubte, la forma i el fons més brutal d'aquest corrent que no s'esgota o no hauria mai d'exhaurir-se. L'amor en temps de crisi pura i dura com els d'ara, què pinta? És el motor, de què, per a qui, on i quan? Tot ens va a la contra, tot se'ns posa difícil per a cultivar el sentiment (l'única cosa que tenim segura, per cert), però tot i així constatem que l'impuls del cor i el cos pot ser més intens i punyent que les adversitats més fatals. Necessitem deixar-nos portar, o no? Qui no s'ha trobat en situacions llastimoses, còmiques, que no poden explicar-se per culpa del foc anímic? Què passa, doncs? Que som massoquistes, que som tossuts o que tot el que necessitem és amor, com cantava John Lennon i ara proclama un programa televisiu de molta audiència que massakra, entre altres coses, la cançó dels Beatles?

L'amor, el sentiment, són trampes necessàries en el trànsit ràpid de l'existència, però en moments com els d'ara semblen de vegades un pes massa gran en unes espatlles carregades de dolor i poques òsties. La lírica de les coses bones de la vida surt de tant en tant i ens fa apreciar més l'escassa porció de felicitat que ens és permès de viure individualment i col·lectiva. El riure, cosa sana sempre, és l'antídot perfecte a la tristesa, el cansament i la ràbia, i el silenci també, més encara que les paraules sorolloses de la majoria de nosaltres, lluitant per tenir un lloc en el món sense saber si existeix realment o és només la por que ens apreta. L'amistat té el poder, el més gran, de tornar-nos a la innocència, la confiança i la passió de ser un i ser molts a la vegada, però sobretot ens fa adonar que res no és prou dramàtic ni suficientment complaent quan et trobes cara a cara amb "l'òpera quotidiana". Què queda? La consciència de veure tot això, sospirar i saber acceptar sense abandonar. Perquè la lírica, com la matèria, no es destrueix, senzillament es transforma.

Anna Blume

Fotograma

«Mandela Free»

Per als qui pensem que la lluita per la llibertat i la justícia en les seves diferents facetes és l'empeny més valuós i que aquesta lluita, lentament, durament va donant els seus fruits, la imatge de Nelson Mandela com a 1r president democràtic de la República de Sudàfrica ens ha commogut profundament. Calen anys, vides i sacrificis però finalment la raó i la justícia s'imposen sobre la barbàrie.

Els mitjans de comunicació han parlat del primer president negre en les primeres eleccions multirracials a Sudàfrica. No és cert. Mandela és molt més que això, és el primer president escollit en unes eleccions democràtiques en un país

on hi havia hagut eleccions presidencials sí, però no democràtiques.

La història a vegades fa justícia. Justícia que aquest cop és poètica: el vell i incansable lluitador, amb més de mitja vida empresonat, ha passat finalment la mà per la cara als seus torturadors. El mite està viu i encara té forces per continuar lluitant. Resta encara un camí llarg i difícil, Sudàfrica ha de fer front a una difícilíssima transició tant internament com externament, hi ha tot un continent oprimat a sobre seu. Però el que compta és que Àfrica ja és una mica més lliure, la resta serà una altra pel·lícula.

Pol Aroid

«El Pirineu: el sud també existeix»

L'Alta Ribagorça, especificitat i el Programa 5B

La comarca de l'Alta Ribagorça afronta les eleccions europees amb el mateix escepticisme generalitzat de tot el territori, després del maremagnum polític que vivim fa setmanes, però tot i així no falten missatges reivindicatius que resorgeixen en plena eufòria electoral. Tant CiU com el PSC de la comarca es presenten a aquests comicis de manera ben diferent però amb objectius immediats similars. En ambdós grups rau la voluntat de que la comarca, i amb ella tot el Pirineu, siguin reconeguts com a territori digne d'atenció, tant o més que els Alps.

Però, és evident que uns i altres no venen el seu missatge de la mateixa manera, tot i que és ben clar que unes eleccions europees no afecten directament la política comarcal, o almenys de moment. Els socialistes ribagorçans reconeixen que treballen més en temes municipals i comarcals que a nivell europeu, encara que estan segurs de que els diputats que surtin elegits el 12 de juny hauran de tenir una especial sensibilitat amb la problemàtica i necessitats del Pirineu en el seu conjunt i per al seu millor desenvolupament futur.

El PSC de l'Alta Ribagorça és conscient de que les condicions actuals de la política

aplicada per la Generalitat governada per CiU no són favorables, ja que, entre altres coses, el Govern no reconeix l'especificitat del Pirineu dintre del flamant nou Pla Territorial de Catalunya, reivindicació que els socialistes volen que arribi, si més no, al Parlament Europeu ja que no ho ha fet encara al Parlament català. Així, el representant del PSC a la comarca, Odón Ventura, manifesta que l'Alta Ribagorça amb el Pirineu han de ser la "muntanya d'Europa" i rebre un tracte específic com en el seu moment van rebre els Alps, una idea que ja va apuntar fa uns mesos l'alcalde socialista de Barcelona, Pasqual Maragall, en una visita a Andorra.

Per la seva banda, el grup comarcal de CiU, que també reconeix fer-se un plantejament global com el PSC, creu més necessari potenciar el programa 5B de cara a Europa, perquè, entre altres coses, "la gent d'Europa entengui les nostres comarques i la nostra problemàtica

específica", segons expressa la representant comarcal, Josefina Ribé. S'ha de destacar que aquesta, que és a més la presidenta del Consell Comarcal, ocupa el número 26 de la llista de CiU, formada per 64 noms, però no creu que això influeixi a l'hora de fer recompte dels resultats electorals a la comarca, perquè opina que potser en aquesta convocatòria electoral la gent no vagi tant a votar per la crisi en general que es viu a tot l'Estat. Malgrat això, prefereix esperar a després de les eleccions per a veure si la seva candidatura té prou empenta. Josefina Ribé sí que està segura, per un altre costat, de que l'únic eurodiputat que en l'actualitat pot garantir i demostrar que coneix l'Alta Ribagorça i la resta del Pirineu és Carles Gasòliba, que es presenta a la reelecció en aquests comicis. El PSC ribagorçà no presenta cap nom a la llista per a les europees, però tampoc creu que això tingui gaire importància, en principi.

En qualsevol cas, és clar que tots els partits representatius a l'Alta Ribagorça no tenen massa clar quin és el seu paper en unes eleccions europees, més que res perquè la gestió diària que afronten des de l'administració municipal i comarcal no és encara prou forta com per parlar de tu a tu a Europa. Això sí, la voluntat és tenir una veu pròpia en un continent que cada dia està més fragmentat i tenir una veu que suposi millores palpables, no promeses polítiques que les cúpules dels partits treuen de l'armari perquè toca. La política municipal i comarcal necessita més que mai Europa, però depèn massa estretament encara de les directrius centralitzades de cada partit. La veu pròpia sembla encara una utopia.

Camin entà Euròpa

*Granes
intencions
mès pòga
concrecion,
denominador
comun ena
postura de
toti es partits
ena Val
d'Aran*

Ara ora de demanar as desparièrs partits coma amassen es sòns programes es aspèctes contrèts dera Val d'Aran, era pòga concrecion a estat era norma comuna. A un mes des eleccions europèes, cap d'eri dispausè deth programa a nivèu d'estat e mens encara de prepauses concrètes a nivèu locau. Es objectius comunitaris se determinen en Madrid e Barcelona, Euròpa ei encara plan luenh des nòstes encontrades.

Estranjament son dus partits en principi opausats coma ei eth Partit Popular e Esquerra Republicana de Catalunya, es que d'un biais mès concrèt e per escrit, responen ara nòsta demana d'informacion. Es dues formacions balhen grana importància as eleccions europèes e, estonadament coincidissen en quauques prepauses. Autant eth PP com ERC, subergessen era importància de proteccion deth miei coma producte economic, ei a d'ider, era potenciacion deth torisme de montanha passe pera conservança der

entorn naturau. ERC met de relèu tanben era melhora dera qualitat de vida. Entà Jusèp Loïs Sans, representant deth partit ena Val d'Aran, cau apressar es servicis comunitaris entàs zònes que com era nòsta demoren aluenhades des granes ciutats, atau com possar es collaboracions transfronterères en toti es domenis.

Era Euròpa des Nacions

Era organisacion europèa ei un aspècte important entà toti es partits. Entath PP, «era Union Europèa aurà de basà-se en ua relacion de Federacion entenuda coma ua Comunautat de nacions descentralisades e non pas coma un supraestat unitari». ERC pòste tanben pera Euròpa des nacions mès non pas tamb eth madeish concèpte de nacion, «... laguens d'ua Euròpa des Pòbles, eth dret ath reafortiment des reali-

tats nacionaus, era catalana, era occitana... son inalienables». Aguest concèpte de nacion coma pòble ei compartit tamb mès o mens clartat pes auti partits presents ena Val d'Aran.

Autant Convergència coma Unitat d'Aran e Union Democratica Aranesa, se posicionen pera Euròpa des nacions e non vòlen pas parlar de regions.

Jusèp Loïs Boya, deputat en Parlament de Catalonha concrète era postura de Convergència pera coalicion, era defensa dera identitat nacionau, autant catalana coma aranesa ei un aspècte important: «En Parlament Europèu auem de parlar de regions per'mor qu'ei d'aquerò que se parle aquíu, mès Convergència a clar que cau anar de cap entara Euròpa des Nacions». Entà Boya era candidatura de Convergència, pera sua experiència, ei qui melhor pòt hèr sènter era votz catalana en Parlament Europèu, e «aqerò qu'ei bon entà Catalonha n'ei tanben entà Aran, donc Convergència a demostrat tamb demès era sua sensi-

bilitat entara identitat culturau aranesa».

Circonscripcion unica

Eth hèt de que er Estat espanhòu sigue circonscripcion unica entàs eleccions europèes, condicione tanplan era representacion des partits especificament aranesi, açò non prive pas que se posicionen sus qui pòt amassar melhor es sues aspiracions. Jusèp Calbetó definís a Union Democratica Aranesa coma clarament a favor dera Euròpa des Nacions. Entà Calbetó cau priorisar era melhora des comunicacions e tot aquerò de besonh entath desvolopament deth torisme e se remet a Unió Democràtica de Catalunya coma era formacion que melhor pòt representar e defèner es interèsi d'Aran en Euròpa.

Era postura d'Unitat d'Aran ei clara entad açò qu'ei ath nacionalisme, mès non vòlen pas concretar quin partit en Euròpa amasse melhor es sòns pausaments. Segon Paco Boya, secretari d'organizacion d'UA, «eth nòste partit admet era dobla militància e dèishe liura era decision as sòns militants», en tot cas cre que eth vòt des militants e simpatizants d'UA aurie d'anar ad aqueres fòrces progressistes qu'agen en compde era realitat sociau e culturau dera Val d'Aran». Non recomanar pas eth vòt concrèt non vò pas dèder que UA non age pas ua idèa clara dera Euròpa que defen ne prive qu'expresque es sues critiques ath foncionament des institucions comunitàries. Entà UA cau qu'Euròpa age mès respècte e sensibilitat pes nacions sense estat e es lengües e cultures minorisades. Euròpa demore massa luenh des ciutadans, cau mès informacion as ajuntaments sus es programmes e directritz comunitaris. P. Boya tanben era manipulacion des fons europèus per part des administracions estataus e autonomiques, segon UA cau mès transparéncia e rigor atau coma racionalisar e estructurar es inversions comunitàries.

Era pòsta europèa

Era importància que toti es partits balhen ath futur europèu s'opausa tamb eth praube escampilhament

qu'an hèt dera convocatòria electorau. Es campanhes se planifiquen de sòrta centralisada e es partits se n'an encuedat mès des problèmes politics, plan sigue a nivèu d'estat o locau. Eth camin entà Euròpa non ei pas dirècte e passe inevitablament per autes instàncies, Euròpa demore luenh encara des realitats des nòsti parçans. Aguest aluenhament non vò pas dèder qu'es partits non donguen pas importància as resultats electoraus, a despriet de que se ve aguesta convocatòria coma un hèt estranh ara vida vidanta. Era excepcion en aguest pausaement la balhe eth Partit Popular, qu'a postat hòrt pes eleccions europèes, entad aguest partit es europèes son un tèst important e ei dilhèu eth partit que les a premanit mès suenhadament a toti es nivèus. Joaquin Puente, vice-secretari d'organizacion deth PP ena Val d'Aran e coordinador d'interventors e apoderats entàs eleccions europèes atau ac assegure quan ditz que eth PP serà present ath maximom nombre possible de meses electoraus. Eth PP non vò pas que s'escape cap de detalh.

Comenges: es europèes son era darrèra causa

S'ad aguest canton des Pirenèus es eleccions europèes non an pas estat un tèma prioritari a nivèu locau, en Comenges son es granes desconèishudes.

Entà un mes des eleccions cap de partit de domeni estatau a estat capable de hè-mos arribar eth sòn programa, cap de partit l'auie prèst. A despart de petits partits tamb pausaments nacionalistes a nivèu occitan, eth concèpte de nacion non ei pas guaire soent en estat vesin e, entàs grani partits simplement non existís. Euròpa comence tanben peth tet en aute canton des Pirenèus.

Actualidad del sector empresarial. Información fiscal

En la fecha en que este número saldrá a la calle, una de las principales preocupaciones del lector será la de efectuar su declaración de la Renta de las Personas Físicas y del Patrimonio.

Cuando llegamos a estas fechas, no pocos se preguntan qué podrían hacer para que estos impuestos les resultaran menos gravosos, pero ya no es el momento de planificar las condiciones de un ejercicio que se cerró cinco meses atrás, por lo que deberá limitarse a estudiar detenidamente los datos, ya invariables, y de los que Hacienda ya tiene la correspondiente información por las declaraciones presentadas en el mes de enero por las Empresas, Bancos y Cajas, y una vez realizado el estudio definir la forma más correcta y menos gravosa en la imputación de los intereses y otros rendimientos del capital entre los diferentes titulares, anualización de las rentas irregulares obtenidas en varios Ejercicios, calcular el resultado de la declaración de forma conjunta o separada en el caso de unidades familiares, etc.

Para mejorar el resultado de la siguiente declaración, a presentar dentro de un año y correspondiente al Ejercicio actual, sí que tenemos un considerable número de posibilidades, siempre que éstas se lleven a cabo durante este Ejercicio. Algunas de estas posibilidades, en el orden que afecten de mayor a menor número de contribuyentes, son:

1º) La mejor rentabilidad financiera y fiscal para sus ahorros

Aún cuando muchos Bancos y Cajas de Ahorros suelen aconsejar a sus clientes sobre la forma de rentabilizar sus ahorros, no siempre se molestan en avisar a sus clientes cuando la modalidad de cuenta u otra forma de colocación de su dinero ha dejado de ser rentable en comparación con otras posibilidades existentes en ese momento.

Por otro lado, es lógico que el personal de una Entidad recomiende únicamente las posibilidades existentes en la misma, y no de las que ofrezcan las otras aún cuando pudieran ser mejores, pues ellos deben defender antes los intereses de su empresa que los del cliente, por lo que éste hará muy bien pidiendo asesoramiento de un profesional que dependa ante todo del cliente.

En líneas generales y para la mayor parte de contribuyentes, sería aconsejable tener los ahorros depositados en algún activo financiero sin retención y sin obligación

de declarar en el I.R.P.F. hasta su rescate, pues así se obtiene un considerable ahorro fiscal, con independencia del rendimiento que se puede obtener (ver Fondos de Inversión, Planes de Jubilación flexibles, Seguros de Vida con capitalización, etc.).

Los contribuyentes de edad próxima a los 65 años y con rentas altas pueden ser beneficiados por la constitución de un Plan de Pensiones.

2º) Cómo beneficiarse al máximo de la compra de vivienda habitual

Dado que las inversiones que dan origen al derecho de deducción están limitadas al 30% de la Base Imponible de cada Ejercicio, conviene repartir la inversión entre el número de años suficiente para poder deducir sobre el total de la inversión, para lo cual se abre una cuenta de ahorro-vivienda en la que podemos ingresar anualmente el 30% de la Base Imponible del Ejercicio, hasta un total de 4 años. Al efectuar la inversión se puede distribuir ésta entre el número de años necesario, sea comprando el solar e ir construyendo la casa por fases, sea comprando la vivienda a plazos, o sea mediante un préstamo hipotecario que iremos amortizando cada año por una cantidad igual al 30% de la Base Imponible.

3º) Cómo conseguir un mejor trato fiscal para los beneficios

Para dar una idea resumida, se podrían clasificar en:

- * Venta de bienes afectos a actividad empresarial o profesional: Pueden obtener la exención por reinversión en otros bienes afectos.
- * Venta de vivienda habitual: Puede obtener la exención por reinversión en otra vivienda habitual o por haber mantenido la propiedad durante más de 20 años.
- * Venta de cualquier bien no afecto a actividades empresariales o profesionales: Aparte de obtener una reducción por el número de años en que se ha mantenido la propiedad, puede ser beneficiosa una venta a plazos, con la consiguiente garantía o cláusula resolutoria en la escritura de venta.

4º) Cuál es la mejor época para casarse (o divorciarse)

Si escogen el día más cercano al 1 de julio, muchas parejas que tienen ingresos fijos importantes, tanto él como ella, pueden conseguir un ahorro fiscal notable, posiblemente suficiente para el billete de avión o para abogados, sea uno u otro el caso.

Els fons d'inversió (II)

Els Fons d'Inversió en monedes fortes

Els Fons d'Inversió que inverteixen en valors estrangers faciliten l'inversor individual l'accés a les monedes fortes i als mercats internacionals.

La inversió en valors de divises fortes -les més segures i solvents- permet l'inversor beneficiar-se de les revaloritzacions en les cotitzacions de les divises respecte de la pesseta.

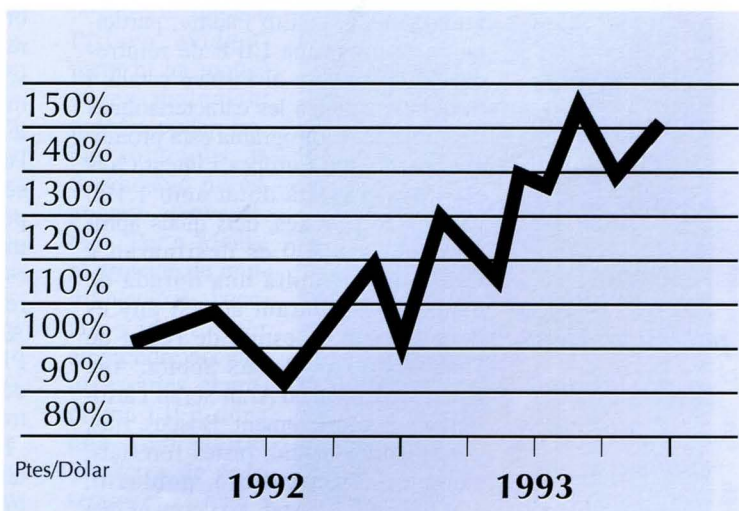
Segons el Professor **Joaquín Muns** «els Fons d'Inversió en monedes fortes seran les pròximes estrelles del mercat espanyol. Les tensions monetàries continuaran, sens dubte, fins a la instauració d'una moneda única europea. La pesseta, marcada per una tendència a la baixa dels tipus d'interès i per la resistència de la inflació a doblegar-se, continuarà probablement depreciant-se respecte a les monedes fortes. És l'hora dels Fons d'Inversió en divises fortes».

Així s'ofereix la possibilitat d'invertir en valors de les economies i monedes més fortes amb els mateixos avantatges dels Fons d'Inversió, incloent als fiscals.

El client d'avui necessita un assessorament financer dintre del servei de gestió integral que s'ofereix. Per tot això, és evident la necessitat d'autèntics professionals amb coneixements suficients, independència de criteri i disponibilitat de temps per assessorar sobre aquests actius financers entre el públic.

Francesc Martí Baiget
Director Comercial
Bankpyme Seguros Vida

“ **Inverteixi en valors
mobiliaris de renda fixa denominats
en dòlars: Obligacions, Bons del
Tresor i valors mobiliaris emesos
per entitats públiques o privades
o organismes internacionals
de caràcter públic.** ”

Evolució de la cotització del dòlar

Óssos al Pirineu?

© FIEP - 1991 D. Boyer

Ós del Pirineu

solta dels óssos, doncs «si les condicions que van provocar l'extinció no es corregeixen la reintroducció és absurda». Amb totes les dades tècniques a la mà, es designaran unes zones de les quals s'escollirà com a mínim una per l'experiència pilot, a on es deixaran un nombre reduït d'óssos que s'incrementarà paulatinament si l'experiència té èxit. El factor sociopolític, l'acceptació de la població, és una part fonamental per l'èxit del projecte i serà un aspecte molt valorat a l'hora de triar la zona que acollirà óssos.

El projecte de reintroducció de l'ós bru al Pirineu català ha aixecat una forta polèmica. Hem parlat amb dos dels interessats en el tema. En el fons les seves opinions no semblen tan enfrontades.

Marc Alonso, naturalista especialista en fauna dels Pirineus i membre del grup ecologista «Eth Paum», participa en el programa LIFE de reintroducció de l'ós bru al Pirineu català, i és qui ens explica les característiques del projecte. El programa està promogut per la Unió Europea i integra tots els Pirineus, està dotat amb 1.100 milions de pessetes, dels quals aproximadament 300 es destinaran a Catalunya, i tindrà una durada de quatre anys. Durant aquest any es durà a terme un estudi de l'estat de l'hàbitat de l'ós: Pallars Sobirà, Alta Ribagorça i Vall d'Aran seran cartografiats exhaustivament. Boscos, rius, zones d'alimentació, pistes forestals, ramaderia, agricultura, població, aprofitament forestal, així com el que poden ser barreres infranquejables per la mobilitat de l'espècie, com ara les estacions d'esquí, seran factors examinats a l'hora de triar el lloc adient per a la reintroducció.

Sobre la possibilitat de no trobar cap zona que reuneixi totes les condicions, Alonso es mostra optimista, encara que és conscient de que potser calgui fer alguna actuació prèvia a la

L'ós: termòmetre medio ambiental

La importància de reintroduir l'ós bru als Pirineus va més enllà de la recuperació d'una espècie extingida. L'ós és un bioindicador de l'estat del medi, la seva protecció beneficia totes les espècies del seu hàbitat doncs és l'animal més exigent amb l'estat del seu entorn. La reintroducció de l'ós pot permetre una protecció global més eficaç que la protecció a altres espècies, també necessària però amb resultats més limitats. Per a Marc Alonso «un Pirineu sense óssos és un Pirineu amb clars símptomes de degradació, l'ós és el millor termòmetre medioambiental».

Però la reintroducció de l'ós té també molts detractors, diferents sectors s'han manifestat en contra, alguns alcaldes no volen óssos als seus termes municipals.

Carles Barrera, president de la societat de caça i pesca Val d'Aran, és particularment crític, les seves crítiques però van més adreçades al projecte i l'administració que a la reintroducció en si. Barrera mostra de forma veement el descontentament dels caçadors per com s'ha dut el tema de la

reintroducció per part de la Direcció General de Medi Ambient: «sembla que els aranesos s'oposin sistemàticament a la reintroducció de l'ós perquè sí». Per a Barrera el projecte és tècnicament impossible, segons ell, a les jornades sobre l'ós bru celebrades a Vielha els dies 1 i 2 de febrer de 1990, va quedar clar que no hi ha hàbitat per acollir l'ós: «el nombre d'habitants, l'afluència turística, les pistes forestals i l'explotació de la fusta no són compatibles amb l'ós, si hi hagués un hàbitat adient no caldria reintroduir perquè l'ós no s'hauria extingit». Barrera acusa l'administració de no tractar el tema seriosament, de voler quedar-se els 300 milions que el projecte destina a Catalunya per «fer un mini-zoo al Pallars, amb 1.100 milions es poden fer coses amb cara i ulls i no enganyar la gent». Per al president dels caçadors i pescadors una reintroducció en llibertat seriosa demana una gran quantitat d'hectàrees, territori que «ha de ser un santuari sense explotació i sense pistes, on són aquestes hectàrees? Barrera considera que la reintroducció és «una causa desgraciadament perduda, valdria més invertir en una guarderia específica de fauna i en millors equipaments per a la guarderia en general, per fer una bona vigilància al furtivisme i conservar el que encara, per sort, tenim. Ja no és possible tenir óssos al Pirineu, les actuacions que caldria per fer-ho realitat no són, desgraciadament, viables». Barrera critica durament l'administració i en especial les actuacions, que per a ell es limiten en realitat a articles en la premsa, quan per a qualsevol actuació cal comptar amb el suport de la població.

Una aposta de futur

Marc Alonso considera la polèmica

fora de lloc perquè creu que no entra en realitat en el problema, per a ell negar la possibilitat de tornar a tenir óssos és una postura derrotista: «no es pot dir que no podem tenir óssos perquè està tot degradat i no hi ha res a fer, això és molt derrotista i suposa

Les petjades de l'ós

negar-li el futur al Pirineu, evidentment hi ha moltes coses malament però es poden trobar solucions, la degradació no és, encara, irreversible». Per a Alonso el projecte de reintroducció és l'ocasió ideal per emprendre accions necessàries, el programa LIFE dona una oportunitat històrica de conservar el Pirineu i impedir més especulacions i agressions, segons ell cal aprofitar aquesta oportunitat: «es tracta de recuperar part del patrimoni que hem deixat per-

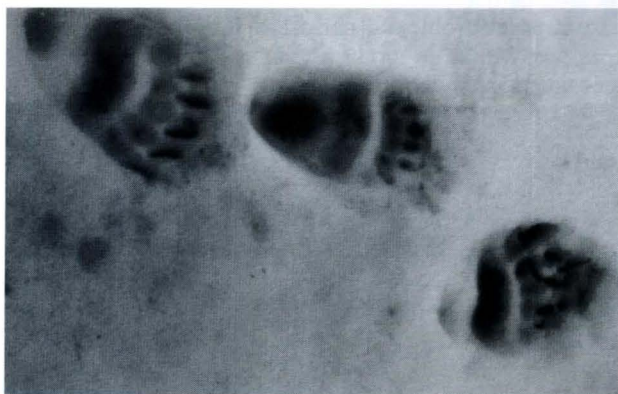
Esgarrapada en un faig

© FIEP - 1991 G. Caussimont

© FIEP - 1991 G. Caussimont

© FIEP - 1991 C. Dendaletche

Les petjades a la neu

© FIEP - 1991 D. Boyer

Ós en la fageda

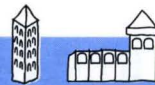
dre, patrimoni del que en som dipositaris per al futur i no propietaris; si tenim els mitjans cal que els utilitzem». Sobre si és compatible la recuperació de l'ós amb el turisme i la resta d'activitats a les nostres muntanyes, Alonso es mostra totalment convençut: «hi ha molts exemples, Astúries té óssos i una gran afluència turística, a Àustria la reintroducció ha portat un fort increment del turisme i els caçadors són uns dels col·lectius que més han col·laborat per assegurar l'èxit del projecte, la presència d'óssos pot generar turisme respectuós amb el medi, turisme que per a zones com el Baish Aran pot ser una bona aposta de futur». Per a Alonso del que es tracta és d'un canvi de mentalitat, cal un turisme més racionalitzat, fomentar caminar i respectar el medi, segons ell caldrà fer regulacions però és possible i necessari compatibilitzar-ho tot: «és necessari pensar en un desenvolupament que sigui sostenible abans de que sigui irremeiable, si la Vall d'Aran no és capaç de fer aquest canvi de mentalitat és que potser no es mereix els óssos, hauran decidit perdre el seu entorn per un progrés mal entès».

Tornar a tenir óssos a les nostres muntanyes implicarà amb tota probabilitat una sèrie de regulacions, en el fons de la polèmica està el destí del nostre entorn. Els óssos, ignorants d'aquest enrenou, ens demanen una decisió.

* Totes les fotografies van ser fetes al Pirineu

«Eth mascarèt pedescau»

Fa pocs anys es va donar per extingit l'ós al Pirineu català. L'animal que durant segles va deixar el seu rastre a les nostres muntanyes, no va resistir el desenvolupament econòmic. La seva reintroducció està plantejant molts interrogants sobre el seu possible èxit i la forma de dur-la a terme. Les regulacions que previsiblement seran necessàries generen por entre els que no volen cap tipus de limitació. Els caçadors consideren que no s'està tractant el tema seriosament per part de l'administració. Per a molts, encara que la seva tornada sigui difícil i complexa, voldrien veure al «mascarèt» o «pedescau», com antigament s'anomenava, passejant per les muntanyes, perquè això voldria dir que estem conservant correctament el nostre entorn.

Es déuers: eth trabalh entà casa

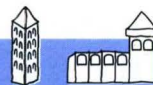
D' aguest ahèr se n'a parlat e se'n parle plan soent sus era convenença o desaviença qu'es regents o mèstres meten «déuers» as sòns escolans entà que les hèsquen dehòra der orari escolar.

Ei plan vertat qu'era paraula «déuers entà casa» mos hè vier soent en memòria rebrembes de prètzhètz engüegius e inacabables dera nòsta mainadesa e joenença. Talament coma en tanti auti aspèctes dera vida, e ath delà mès se hèm repòrt ath món dera educacion, es afirmacions categoriques en un sens o en un aute vien a èster, en generau, fausses.

En tot voler sajar de hèr ua analisi generau poiríem díder que, a compdar des ensenhaments mieis o mejans, era seguida corrècta des estudis carrega forçadament ua dedicacion des gojats e des gojates dehòra der orari escolar: estudi individuau, lectura de libres, resolucion d'exercicis e problèmes, eca. Sense un grad avient d'esfòrç extraescolar ei tot a hèt impossible despassar es estudis segondaris e, mens encara, es universitaris.

S'a compdar des dotze ans se da aguesta entremieja, qué cau hèr enes estapes anteriores der ensenhament?

Hèm repòrt ar Ensenhament Primari. E aciu a de demorar plan clar que s'un gojat o ua gojata que non age pas desvolopat de mainatge ues abituds de trabalh e estudi individuau, ac aurà plan de mau arténher ua dinamica acceptabla simplament entà anar hènt ans o accedir a ua naua estapa der ensenhament.

Plan per açò cau, donc, prebotjar e potenciar era creacion des abituds avientes deth madeish començar der Ensenhament Obligatòri.

Non ei pas de besonh considerar rigorosament «déuers» es petites responsabilitats qu'un mainatge o ua mainada de sies o sèt ans pòt desvolopar en casa sua entà balhar quauque tipe de continuïtat as prètzhèts escolars.

Auem d'auer present qu'era organisacion avienta deth temps, era dosificacion enter ues activitats o ues autes, era autodisciplina e er autoconta-ròtle son elements basics que condicionen er equilibri dera personalitat e es espères de satisfaccion e èxit de quinsevolh vida umana, autant en camp des estudis coma des mestiers o professions o eth léser.

D'aguest punt d'enguarda estant, poiríem díder, qu'era introduccion mesurada e progressiua des prètzhèts o déueres entà hèr en casa poirie arténher ua tripla foncion:

- Es aprenedisatges que se'n desliguen.

- Eth fistonament dera personalitat en ua linha d'autoconta-ròtle, que serà era clau d'ua veradèra libertat.

- Er aqueriment d'abituds de trabalh e d'estudi tamb vedença a estapes educatiues posteriores.

Non pas toti es déuers ne quinsevolh tipe de prètzhèts potencien es aspèctes positius adès nomentats. Es déuers repetitius,

mechanics o massa longui determinen engüeg e desmotivacion.

Era encomana desmesurada de trabalhs entà casa amie a de còps, entà non díder tostemp, ath mainatge a ua impossibilitat objectiva de hè-i tèsta e era angònia o enebicion qu'ei de demorar.

Es prètzhèts que se manen en estudi entà hèr en casa an d'èster planificats de sòrta suenhada, sustot se i a mès d'un professor qu'incidís sus un grop classe determinat entà que:

- Eth temps que calgue dedicà-i sigue proporcionau as possibilitats der escolan e cossent tamb d'autes activitats tanben de besonh de relacion e léser.

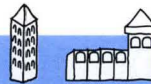
- Es prètzhèts auràn d'èster variats, motivaires e artenhibles, ei a díder, non, pas desmesuradament de mau hèr.

- An d'èster objècte d'ua seguida sistematica, d'ua avaloracion avienta per part der estudi e dera logica soplesa tamb que s'an d'enguardar aguesti trabalhs.

Fin finau e deuant de tot açò que viem d'expausar, didem en sintèsi que, responsabilitats escolares entà casa, òc; mès tostemp de manèra avienta, suenhada, progressiua e mesurada.

Grop de Mèstres dera Val d'Aran

Aigüestortes primarà la inversió en personal fins al 1996

La Direcció del Parc Nacional estudia crear una Fundació d'Amics d'Aigüestortes

El pla rector d'ús i gestió del Parc Nacional d'Aigüestortes corresponent al període 1994-96, última fase de la seva aplicació, té previst invertir 1.336 milions de pessetes, dels quals més del 30 per cent es destinarà a personal, vigilància i manteniment; el 25 per cent per a infraestructures, equipaments i serveis; més del 20 per cent en ajuts a municipis de la zona, més del 5 per cent a conservació i restauració d'àrees; el 5 per cent a adquisicions i el 5 per cent restant entre aprofitaments i usos tradicionals, investigació i ús públic.

El patronat del parc nacional aprovà el passat mes de març el programa d'actuacions per a 1994, d'acord amb l'aplicació del pla rector vigent. El programa inclou els apartats de conservació i restauració, investigació, emergència, ús públic, infraestructures, equipaments i serveis, aprofitaments i usos tradicionals i adquisicions.

Pel que fa a conservació i restauració, les obres més destacables són la signatura d'un conveni amb Hidroelèctrica de Catalunya per a

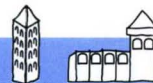
restaurar les infraestructures hidràuliques de la zona, així com la millora del Camí dels Enamorats, del Pago i de Morrano, de la Palanca de Llebre, del mur de la carretera entre Sant Esperit i Serrader, i l'eliminació de la barraca de les Metxes, la neteja d'un menjador per a

Estany Llong

trencalossos i la segona fase de recuperació del Planell, que inclou la construcció de dos trams nous, una revegetació i la retirada de "gabions" dels rierols. També es preveu la millora del Camí de Portarró, de Peguera, de Monestero i del Port de Ratera, així com la reposició de talussos en les pistes del bosc d'Espot, l'enderrocament de barracons de la Plaça dels Arbres i la retirada de l'estructura de la Granja dels Faisans.

Quant a la investigació, el parc signarà enguany convenis amb el Centre de Recerca d'Alta Muntanya per estudiar la quantitat i qualitat de les aigües superficials, subterrànies i precipitades, el grau d'afectació de l'aprofitament hidroelèctric i la determinació dels cabals

Riu Sant Nicolau

ecològics. Tanmateix, el programa sectorial d'emergència contempla el pla d'extinció d'incendis i el de prevenció d'accidents de muntanya i rescat de persones accidentades. En referència a l'apartat d'ús públic, destaca la creació de la reserva integral d'Aiguamòg, i en el d'adquisicions, el de l'edificació de l'estanc de Llebre.

L'apartat d'infraestructures, equipaments i serveis està presidit per la primera fase de la Casa del Parc a Espot, l'acondicionament d'una pista d'accés, senyals de fusta i col·locació als camins de la zona perifèrica, construcció de plafons informatius a Llessui i la Val d'Aran i la construcció d'un pàrquing a Espot. Per últim, el programa d'aprofitament i usos tradicionals estableix indemnitzacions per als boscos de la Mata de València i Gerdar i per al pastoreig de la zona de bivac Les Estallos.

El personal d'Icona al Parc Nacional

Per altra banda, cal assenyalar que la majoria de les inversions de l'any passat del *Instituto de Conservación de la Naturaleza* (Icona) es van destinar al Parc Nacional d'Aigüestortes, el principal espai d'Icona que a partir d'aquest any serà traspassat a la Generalitat, en matèria de finques, recursos i personal. Respecte a aquests traspassos de l'administració central a l'autònoma, fonts del Departament d'Agricultura, Ramaderia i

Pesca han mostrat el seu recel per l'«impasse» en el qual es troben els tràmits de transferència, especialment pel que fa referència a la situació dels treballadors eventuais amb què Icona compta al parc. En aquest sentit, les mateixes fonts han assenyalat que mentre el traspàs dels treballadors fixes d'Icona al parc és segur, el dels eventuais està per determinar, i «això provoca una certa incertesa, per exemple, a l'hora d'abordar les despeses de personal del parc per aquest any».

Cal recordar que cada any treballen al parc un grup reduït de persones de forma eventual, bàsicament a l'estiu, les quals realitzen tasques molt diverses, i per a les quals Icona i la Generalitat no han establert encara un destí determinat per transferència.

Una Fundació d'Amics del Parc

Per altra banda, la direcció del Parc Nacional està estudiant la viabilitat de constituir una fundació d'amics d'Aigüestortes per a promoure els ajuts i la potenciació de les activitats que es facin.

Aquesta fundació està en fase d'estudi, però serviria, segons la direcció del Parc, per a donar una empenta a tota la promoció del parc com a tal, de cara a l'exterior.

No volem un altra Tuca

1983. L'alcalde de Vielha Javier Tous, d'Unitat d'Aran, amb tota la bona voluntat, veu clars els arguments que li dóna Philipe Melis per reobrir l'estació d'esquí Tuca. L'ajuntament convoca al poble per escoltar les propostes d'en Melis (el temps ha demostrat que el senyor en qüestió és un galtes com no n'hi ha un altre), el poble se l'escolta i enten que el futur de Vielha passa pel funcionament de l'estació Tuca, cosa que encara ho creu tot-hom.

El resultat d'aquesta mobilització és que s'aconsegueixen més de deu milions, que afegits els que hi posa l'Ajuntament i la Diputació Provincial, conformen el 49 per cent del capital de la nova societat Tuca Mall-Blanc. El 49 per cent semblava que era una quantitat important, ja que el control de la societat podia ser efectiva per part de l'ajuntament. El temps va demostrar que l'important no és tenir el 49 sino que és tenir el 51 per cent, tot el que no sigui això, és estar en mans del destí.

1994. L'alcalde de Vielha Josep Calbetó, d'Unió Democràtica Aranesa, té la possibilitat d'obrir al públic el Palai de Geu de Vielha, obra ja considerada per tota la premsa com a Faraònica, amb un cost de més de 1.100 milions. La inauguració que s'està gellant gairebé fa més d'un any no arriba, a

l'alcalde li comencen a ploure les crítiques i busca desesperadament una solució als seus problemes.

L'alcalde, que s'ha malfixat i veu que el Palau pot ser la solució per tapar algun dels foradets sense importància que tenen les arque municipals, resulta que ha decidit vendre per cinquanta anys i 300 milionets el tan desitjat complex esportiu, i si això no fos poc, i contravenint tota normativa, hi vol afegir un regalet per a tot el comerç de Vielha, saben. Vol crear una gran superfície comercial, perquè tots ens enrecordem del seu pas per l'Ajuntament, llàstima que no hagi pensat que s'hi podrien posar també uns quants centenars de llits, i així, ja pel mateix fet, deixaria content el sector hotelier.

Sr. Calbetó, el poble de Vielha, la Val d'Aran en general, està esperant gaudir de les noves instal·lacions, però ja no ens ve d'un dia, no tingui pressa, faci les coses amb serenor i tocant de peus a terra, vagi en compte en crear societats que no puguin garantir el projecte col·lectiu, recordi TUCA, preferim esperar abans d'obrir de pressa i corrents i, després, al cap del temps veure veritablement que el projecte no havia estat totalment garantit.

Sr. Calbetó, sincerament, no volem un altra TUCA.

Joan Casasayas i Abadal

Alimentar-se és més que nodrir-se

Alimentació equilibrada (1)

L'alimentació és un tema del que se'n parla molt. Com a tot acte humà, s'envolta i s'emmarca en una cultura determinada. Això fa que hi hagi moltes creences, certes o errònies, que cal explicar i aclarir.

Algunes consideracions

No hem d'oblidar que alimentar-se no és el mateix que nodrir-se. Aquest darrer concepte és el fet per mitjà del qual, les nostres cèl·lules aprofiten els principis immediats que extrauen dels aliments. Alimentar-se és quelcom més complex però, perquè inclou, a part del que ens posem a la boca, amb qui mengem, a on mengem, quins aliments ens agraden, quins rebutgem i en quina cultura realitzem aquest acte, entre altres coses. No és el mateix dinar per un europeu que per un somalí perquè el concepte canvia totalment.

Salut i alimentació

Existeix una relació directa entre salut i alimentació. A la nostra societat els problemes nutricionals, excepte comptades ocasions, són més per excés que per manca. Malgrat la fama gairebé miraculosa que tenen les vitamines, poques són les persones que tenen algun dèficit. Si les ingerim de més, o bé n'eliminem l'excés per l'orina (com passa amb la vitamina C), o bé correm el risc d'acumular-les en el nostre organisme. Aquest cúmul podria arribar a ser tòxic.

Una alimentació equilibrada ens assegurarà un aport suficient de les vitamines que necessita el nostre organisme per funcionar correctament, tant a nivell físic com mental. Definim doncs, a grans trets, l'alimentació equilibrada com aquella que proporciona l'energia necessària i els nutrients essencials per funcionar de forma normal, i haurà també de prevenir els excessos i els desequilibris. Per tant les quantitats d'aliments estaran en relació amb el pes, la talla, l'activitat física i intel·lectual, l'edat, etc.

Eth Castèth de Montsegur (I)

Agust castèth ei plaçat sus eth poi o tucò deth madeish nòm, ath cant nòrd deth massís de Tabe, constituït pes tucs de Sent Bartomiu e de Solarac, en Arièja. Agust tucò represente ua sòrta de piramida de cinc cares irregulars. Er endret e es sòns entorns an coneishut er orror dera guèrra de conquèsta der imperialisme francés e era intolerància fanatica dera glèisa de Roma, ena nomentada «crotzada albigea».

Era istòria dera sua bastenda cau cercà-la ath torn der an 1.204, quan es «perfèts» Raimon Blasco e Raimon de Mirepoix, demanèren a Ramon de Perelha, sénher des entorns de Lavelanet, de bastir un castèth sus eth lòc de Montsegur, e entà èster mès exactes de tornar bastir sus er emplaçament d'ua vielha plaça fòrta en pardies. Semble èster qu'en ua prumeria, eth castèth estèc considerat coma un lòc de demorança, en tot qu'er aspècte defensiu revestit un interès segondari, donc sembla qu'eth malh de

«Consolamentum» abantes de morir.

Ei tamb eth tractat de Meaux enter eth comde Raimon VII de Tolosa e Lois VIII de França (tractat umiliant mejançant eth que s'obligue a maridar era hilha deth comde tamb eth frair deth futur Lois IX) e era instauracion dera Inquisicion, que Montsegur deven vertadèrament era ciutadèla deth catarisme subervient, a on s'amassen era màger part des catars açaçats, bonsòmes e credents, mès tanben cavalèrs «faidits», des sòns òmes d'armes, des sues familhes. Era estructura deth castèth sembla èster qu'a patit quauque petit cambi mès saue era sua esséncia primitiua. A despiet deth sòn aspècte impressionant, Montsegur ei un des castèths mès petits deth Lengadòc, era sua planta ei un pentagòne irregular que sonqu'embarre ua superfícia de 700 m², mès estudis realisats per M. Niel, describic qu'en estudiar era orientacion deth monument, en voler mercar er èih o axe meridian deth castèth, se n'encuedèc tamb plan de suspresa qu'aguest axe ère dat tamb precision per ua des dues diagonals dera pòrta grana e sustot qu'aguest èish hège tamb era façada principau un angle de 8' naut o baish; ena latitud de Montsegur (precision tan remarcabla, sos-

Eth Castèth de Montsegur

linhe Niel, per'mor que tres sègles mès tard, Tydro Brahé pecarà d'un error de 18' ena orientacion der observatòrid d'Uraniborg). Ara ben, toti sabem qu'era coneishença dera latitud d'un lòc non ei pas guaira utila qu'as navigants e astronòms, çò que hè pensar qu'auesse estat un observatòri fortificat enonhat sus era aparéncia d'un castèth fòrt. Es mèrques constituïdes pes punts remercabls dera bastenda permeten era observança precisa des lheuars eliacs des estèles non sonqu'as

Montsegur auie estat avodat plan d'ora pes «perfèts» que i anauen a pregar e perpensar, çò que mos amie a creir que dilhèu auien establït ua sòrta de convent, de lòc de retirança. Sabem que eth famós avesque (bisbe) catar Guilhabèrt de Castres i ère entath 1208 e que fòrça perfèts auien costum de demorà-i. A mesura qu'era mercenalha deth Papat e deth rei francés, comanadats peth sanguinari Simon de Montfort, auançauen, Montsegur cuelherà eth papèr d'atirament entàs «perfèts» açaçats e «faidits» e recéber aquíu eth

quate punts principaus der an senon tanben en moment dera entrada deth solei en cada sector deth Zodiac. Atau, entath solstici de primavera, er observator seigut sus eth supòrt d'ua des arcbaletières dera façada sud-oèst dera torrassa, ve lheuà-se eth solei en enquadrament dera arcbaletiera que li hè tèsta, tamb ua desacordança de 10° entara drete que correspon exactament ath desplaçament degut ara precession des equinocis en 720 ans. Era linha de guardada ei balhada pera entrada e gessuda deth costat esquèr dera arcbaletiera.

(Contunharà)

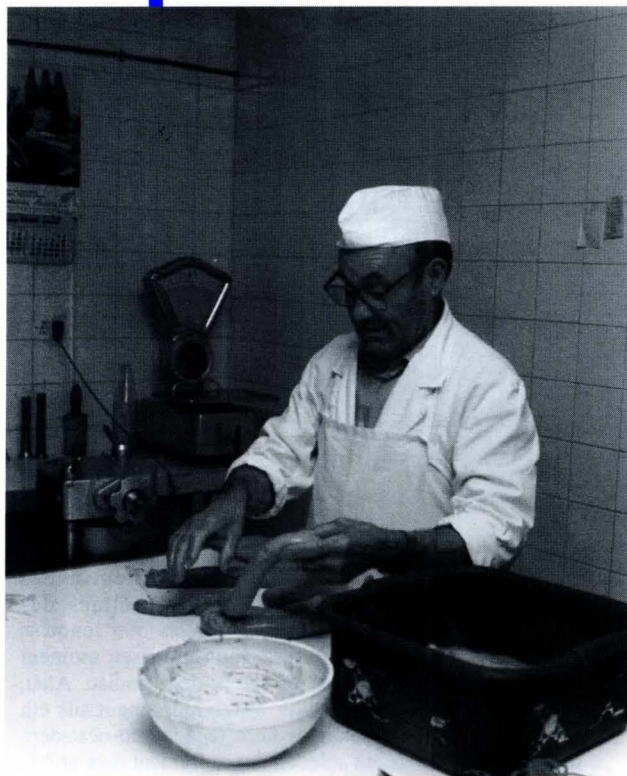
Tradicions deth Pirenèu

Eth patè

Començam aguest numerò ua naua seccion sus es tradicions pirenenques, vielhes tradicions que suberviuen enes nòsti dies talament coma eth patè qu'an encara plea vigència.

Eth patè a estat practicament desconeishut en Catalonha a era rèsta der estat enquia hè uns 10 o 15 ans. Aué ei un producte tamb nauta aceptacion que s'elabòre industriaument tamb infinitat de varietats. Mès ena Val d'Aran, eth patè ei un element tradicionau dera sua gastronomia, de tostemps, per influéncia francesa, es aranesi an hèt patè de porcèth. Eth patè permet profiter desparières parts deth madeish e sauvà-les pendent tot er an.

*Eugeni
Casasnovas
al seu
obrador*

Temps a, es porcèths de besonh entara sua elaboracion proviegen sustot des hèires de bestiar deth Pallars, es aranesi cromptauen es hereishencs en Sort, Esterri o Llavorsí entà portà-les a pè en tot trauessar eth pòrt dera Bonaigua tara Val d'Aran. Un viatge elaborat ara tradicionau coquèla, eth patè se sauvaue en tot profiter salèrs de d'outes consèrves, sustot de tomata, que se sodauen tamb estanh entà èster borits posteriorament.

Eth vertadèr patè aranès

Ena darrerria s'elabòren ena Val d'Aran diferents tipas de patès: de lit, d'auca, de poralha, de conilh, eca. Eth vertadèr patè tradicionau ei de porcèth, mès Eugeni Casasnovas siguec eth primèr en hèr produccion industria deth patè de casa que se sauvaue, e se sauve en quauqui restaurants dera Val d'Aran. A compdar des recèptes tradicionaus e en tot respectar eth procediment originau eth patè ei producit de forma industria, es salèrs sodats tamb estanh an estat captrèts per salèrs de veire convenablament etiquetats.

Entà hèr un bon patè sonqu'ei de besonh hitge e grèish de porcèth e carn magra, pica'e e bori'c entà que mès enlà, convenablament especiat sauvà'c en salèrs de veire. Eth temps de coduda depen deth diamètre deth vaishèth emplegat e dera quantitat de patè a elaborar. Era combinason suenhada d'espècies, alh, pebe, alurèr, sau ei eth secrèt d'un bon patè. Quauque liquor jamès el sobrèr. I a autantes recèptes coma elaboradors de patè e eth resultat darrèr depen deth gost e era adretia de cadun.

Se voletz elaborar eth vòste pròpi patè casalèr, non traparatz pas ad arrés que vos dongue era sua recèpta particulara. Eugeni Casasnovas non vo'la darà pas tanpòc mès vos premanirà era basa e vos darà es indiques de besonh entà que en casa vòsta, elaboretz patè tradicionau de forma casalèra tamb era vòsta tòca particulara.

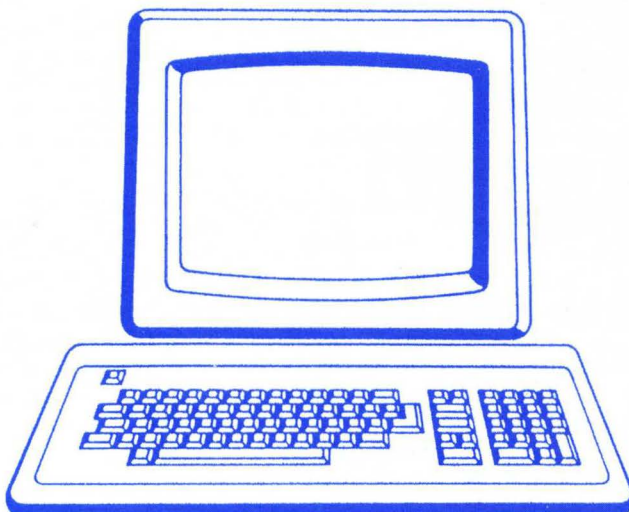
Tocineria CASASNOVAS

Ilonganisses, botifarres i patè aranès d'elaboració artesana

EUGENIO CASASNOVAS MUR

c/ Castiero, 15
Tel. 64 07 46
VIELLA

Ep Company, quin programa em compro? (I)

Actualment existeixen milers de programes dissenyats per resoldre problemes molt diversos, des de la medicina a les pompes fúnebres, de l'educació al lleure, i programes per a la indústria i els serveis, etc.

Limitant la nostra recerca entre els programes que poden fer servir en una empresa de serveis, en un despatx professional, o una oficina, aquests programes els podem classificar en dos grans apartats:

- Programes per resoldre una tasca determinada. Un programa de comptabilitat, un programa de Control de producció, la Gestió de Reserves d'un Hotel, o un programa per a una Farmàcia, estan dissenyats per resoldre un conjunt de tasques específiques del negoci.

Les tasques que resolen aquests programes varien poc al llarg del temps,

si no és per imperatiu legal. Les innovacions estan associades a resoldre problemes pendents, o per aprofitar noves tecnologies, com són els scanners en el cas d'una botiga, la connexió entre ordinadors, o millores genèriques com emprar un entorn gràfic de treball com Windows per facilitar la utilització del programa.

Programes d'ús general per resoldre tasques genèriques d'oficina, com la confecció de documents, elaboració de pressupostos i/o estudis econòmics, el manteniment de Bases de Dades de clients, proveïdors, discs o amics, o qualsevol altra funció. Cadascun d'aquests programes resol una tasca genèrica (escriure, dibuixar, calcular, etc.), que pot ser emprada per molts problemes diferents.

L'evolució d'aquests programes és contínua. La consolidació de l'entorn de treball Windows ha provocat l'aparició de noves versions de tots els programes d'aquest grup amb la intenció de consolidar o adquirir una posició en un mercat que mou milers de milions de dòlars. Aquests programes cada cop realitzen més funcions, moltes lligades a les possibilitats que ofereix Windows, i altres per diferenciar el producte de la competència.

Un cop hem trobat una justificació per comprar un ordinador, i escollit l'ordinador dels nostres somnis cal definir quins programes utilitzarem. Per fer-ho pot guiar-se per les recomanacions dels companys, pel seu instint, pels programes que ja coneix, i, en últim lloc, emprar els consells que anirem enumerant en el proper número.

Carles Drudis

Firau. Aguesta seccion vò èster un lòc a on aqueri que volguen crompar, véner, escambiar... eth coche de segona man o aquera vielha gelèra, campen en aguest cornèr. Manatz-mos es vòsti anoncis e, plan segur que haratz fira (hèira).

OFERTES DE TREBALL

* 25049181M008.- 1 aux. administrativa.

Requisits: Comptabilitat. Francès.

* 25035431M027.- 1 cuiner de 1a amb referències.

* 25035655M019.- 1 ajudant de cuina.

Requisits: edat, FP1 o FP2 hostal.

* 25042335M007.- 1 cuiner de 1a.

* 250000000001.- 1 fuster de taller oficial 1a.

* 2510012620016.- 1 recepcionista.

Requisits: Francès

* 2510012620017.- 1 aj. cambrera menjador.

Requisits: Francès.

APARTAMENTS

* Estudi de 21 m² amb altell. CENTRE de Vielha. Preu: 5.000.000 ptes.

* Apartament d'1 habitació. CENTRE de Vielha, amb plaça de garaig. Preu: 9.167.000 ptes.

CASES

* Casa a Gausach de 4 h., 2 b., plaça de garaig.

Preu: 16.000.000 ptes.

* Casa a Gessa de 3 h., 2 b., zona de jardí.

Preu: 17.000.000 ptes.

* Casa a Garós de 4 h., 2 b., zona de jardí, plaça de garaig. Preu: 25.000.000 ptes.

NOVETAT

PISOS

* Pisos en construcció a Vielha, zona molt assolellada. 3 h., 2 b., terrasses, calefacció de propà, amb opció a plaça de garaig. Possibilitat d'acollir-se a Preu Taxat. Preu: a partir de 12.500.000 ptes.

NOVETAT

SOLARS

* Solar de 449 m² destinat a construcció de nau industrial. Zona molt estratègica. Preu solar: 11.000.000 ptes.

* Parcel·les de 415 m² fins a 570 m² per a la construcció de cases unifamiliars. Zona Creu d'Er. Preu: 13.000 ptes/m².

* Parcel·la en zona de Santa Gemma de 353 m². Preu: 6.500.000 ptes.

Fotografia

Concurs Fotogràfic Fotopirineus-2000

Durant tot l'estiu i fins el 10 de setembre està tenint lloc el 1r Concurs Fotopirineus-2000, convocat per INCOP-2000 i FOTO SISTEMA.

Porteu les vostres fotografies a Foto Sistema, (Pas d'Arro, apartat Sapporo II Vielha), hi han apartats i categories per a tots.

La participació és gratuïta i, en el moment de la inscripció, sereu obsequiats amb un rodret de fotografies gentilesa de FOTO SISTEMA.

HI HAURÀ IMPORTANTS PREMIS PER ALS GUANYADORS

ÀNIM I A PARTICIPAR!

DELEGACIÓ
VALL D'ARAN
Telèfon 64 24 23

Hotel Valarties
Restaurante
Casa Irene

Calle Mayor, 3
Teléfono (973) 64 09 00 - Tel. y Fax (973) 64 21 74
25599 Arties (Val d'Aran)